

TUO-10 Nojonen Mary-Anne(UM)

20.09.2016

Asia

Ehdotukset neuvoston päätöksiksi EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Kanadan välisen CETA-sopimuksen allekirjoittamisesta, väliaikaisesta soveltamisesta ja tekemisestä

Kokous

U/E/UTP-tunnus

U 70/2010 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 5.7. ehdotukset neuvoston päätöksiksi EU:n ja Kanadan välisen vapaakauppasopimuksen (CETA, Comprehensive Economic and Trade Agreement) allekirjoittamisesta, väliaikaisesta soveltamisesta ja tekemisestä. Ehdotusten käsittely käynnistyi heinäkuussa neuvoston kauppapoliittisessa komiteassa, ja sitä on jatkettu syyskuussa.

Tavoitteena on edetä ripeällä aikataululla siten, että sopimus voitaisiin allekirjoittaa lokakuun lopussa EU:n ja Kanadan välisessä huippukokouksessa. Päätökset hyväksyttäisiin pysyvien edustajien komiteassa viimeistään 12.10. ja neuvostossa 18.10.

Eduskunnalle annettiin tietoa neuvottelutuloksesta U- ja E-jatkokirjeillä (U 70/2010 vp, E 32/2016 vp), joiden johtopäätöksenä oli, että neuvottelutulos vastaa pääosin tavoitteitamme.

Suomen kanta

Suomi kannattaa EU:n ja Kanadan välisen vapaakauppasopimuksen allekirjoittamista ja tekemistä. Sopimus edistää EU:n elinkeinoelämän vienti- ja tuontimahdollisuuksia sekä parantaa EU:n toimijoiden asemaa Kanadan markkinoilla.

Sopimus sisältää unionin yksinomaisen toimivallan lisäksi jäsenvaltioiden toimivaltaan ja jaetun toimivallan alaan kuuluvia määräyksiä. Suomi tukee komission esitystä, jonka mukaan sopimus tehtäisiin sekasopimuksena.

Suomi pitää tärkeänä, että sopimusta päästään hyödyntämään mahdollisimman pian. Suomi tukee sopimuksen väliaikaista soveltamista mahdollisimman laajasti, mutta samalla edellyttäen, että päätöksellä ei vaikuteta toimivallan jakoon tai siirretä toimivaltaa.

Suomi pitää komission ehdottamaa päätösten oikeusperustaa asianmukaisena. Ensisijainen prioriteettimme on perustaa päätökset kauppaa ja liikennettä koskeviin oikeusperustoihin komission ehdotuksen mukaisesti. Suomi voi hyväksyä myös

neuvoston sihteeristön ehdottaman laajemman oikeusperustan, mikäli yhteisymmärryksen saavuttaminen sitä edellyttää.

Pääasiallinen sisältö

EU:n ja Kanadan neuvottelut vapaakauppasopimuksesta (CETA, Comprehensive Economic and Trade Agreement) päättyivät elokuussa 2014, ja neuvottelut julistettiin päättäneiksi syyskuussa 2014 EU:n ja Kanadan välisessä huippukokouksessa.

Sopimustekstin oikeudellinen tarkastus valmistui helmikuussa 2016, ja lopputulos julkistettiin. Oikeudellinen tarkastus on normaalisti neuvottelijoiden tekemä tekninen sopimustekstin läpikäynti, jossa varmistetaan, että teksti vastaa saavutettua lopputulosta. Tarkastuksessa investointiriitojenratkaisua muutettiin lisäämällä siihen EU:n ajamia elementtejä.

Euroopan komissio antoi 5.7.2016 ehdotukset neuvoston päätöksiksi sopimuksen allekirjoittamisesta, väliaikaisesta soveltamisesta ja tekemisestä. Komissio katsoo, että CETA olisi unionisopimus. Se esittää kuitenkin sopimuksen tekemistä sekasopimuksena, jotta sopimuksen allekirjoittamiseen voitaisiin edetä mahdollisimman nopeasti. Tavoitteena on CETA:n allekirjoitus 27.10.2016 EU-Kanada -huippukokouksessa.

Komissio esittää, että unioni soveltaisi sopimusta väliaikaisesti ennen sen tekemistä. Tavoitteena on, että CETA:n väliaikainen soveltaminen olisi mahdollista allekirjoituksen jälkeen vuoden 2017 alusta lukien. Sopimusta sovellettaisiin väliaikaisesti unionin toimivaltaan kuuluvilta osin. Väliaikainen soveltaminen perustuu CETA-sopimuksen määräyksiin ja EU:n perussopimuksen määräyksiin ja on tavanomainen järjestely. Valtiosopimusta tai sen osaa voidaan soveltaa väliaikaisesti ennen sopimuksen kansainvälistä voimaantuloa. Kauppasopimuksissa määräykset kuuluvat pitkälti unionin yksinomaiseen toimivaltaan.

Neuvostossa täsmennetään väliaikaisen soveltamisen alaa. Ottaen huomioon, että kauppapolitiikka kuuluu lähes kokonaisuudessaan unionin yksinomaiseen toimivaltaan, keskustelussa keskitytään yksittäisiin artikloihin tai määräyksiin mm. seuraavilla sektoreilla: investointisuoja ja -riitojenratkaisu, liikennepalvelut, verotus, teollis- ja tekijänoikeudet sekä kestävä kehitys. Investointisuojariiitojen ratkaisumekanismi on arvioiden mukaan jäämässä väliaikaisen soveltamisen ulkopuolelle.

Sopimuksella avataan uusia kauppa- ja investointimahdollisuuksia EU:n ja Kanadan välillä parantamalla erityisesti tavaroiden, palveluiden ja investointien sekä julkisten hankintojen markkinoillepääsyä sekä talouden toimijoita koskevia kauppasääntöjä. Osapuolet korostavat sitä, että taloudellinen toiminta tapahtuu viranomaisten selkeästi ja avoimesti määrittelemissä puitteissa ja että oikeus sääntelyyn on sopimuksen johtava peruseriaate.

Aikaansaatu sopimus vastaa keskeiseltä sisällöltään pitkälti EU:n aiemmin tekemiä vapaakauppasopimuksia, mutta luo osin uudentyyppisiä sitoumuksia ja on siksi EU:n tähän saakka tekemistä sopimuksista kunnianhimoisin. Voimaan tullessaan sopimus laskee merkittävästi tullitasoa osapuolten keskinäisessä kaupassa sekä luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia palveluissa ja investoinneissa. Sopimus poistaa kokonaan tavarakaupan tullit, tosin osalla tuotteista siirtymäajan kuluessa. Sopimus luo eurooppalaisille yrityksille parempia mahdollisuuksia esimerkiksi rahoituspalveluissa, meriliikenteessä, posti- ja kuriiripalveluissa. Se lisää yritysten oikeudellista toimintavarmuutta useilla aloilla, muun muassa ICT-palveluissa laajasti,

energiapalveluissa sekä arkkitehti- ja insinööripalveluissa. Myös työntekijöiden väliaikaisia siirtoja EU:n ja Kanadan välillä helpotetaan. Julkisissa hankinnoissa Kanada avaa eurooppalaisille toimijoille pääsyn alue- ja kuntatason hankintoihinsa laajemmin kuin minkään muun sopimuskumppaninsa kanssa.

CETA ei alenna EU:n lainsäädännön tasoa tai muuta sitä. Se ei myöskään alenna EU:n standardien tasoa eikä kevennä tai lakkauta niitä millään alalla. Kaiken Kanadasta tulevan tuonnin on oltava EU:n määräysten mukaista. Julkiset palvelut on suljettu sopimuksen ulkopuolelle. Sen lisäksi EU on tehnyt laajoja varauksia julkisesti rahoitettujen palveluiden suhteen. Lisäksi Suomi on tehnyt kansallisia varauksia. Suomen varaukset koskevat mm. julkisesti rahoitettuja kuin täysin yksityisesti rahoitettuja ja yksityisesti tuotettuja sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluja. Tältäkin osin kanadalaisten sijoittajien ja palvelun tarjoajien tulee noudattaa EU:n alueella toimiessaan EU:n määräyksiä. Sopimus säilyttää hallitusten oikeuden säännellä syrjimättömästi.

Sopimuksella perustetaan tavanomaiseen tapaan CETA-sekakomitea, joka seuraa sopimuksen täytäntöönpanoa, toimintaa ja vaikutuksia, eikä sillä esimerkiksi ole lainsäädäntövaltaa. Komitea koostuu Euroopan unionin ja Kanadan edustajista, jotka valvovat sopimuksella perustettujen erikoiskomiteoiden ja muiden elinten työtä. CETA-sekakomitea tekee päätöksensä ja antaa suosituksensa EU:n ja Kanadan suostumuksella. EU päättää sekakomitean päätösten hyväksymisestä EU:n sisäisiä vaatimuksia ja menettelyjä noudattaen. EU ja Kanada voivat sekakomiteassa päättää sopimuksen liitteiden muuttamisesta. Tämä muutosmahdollisuus ei kuitenkaan koske niitä sopimuksen liitteitä, jotka koskevat sijoituksia, rajat ylittävää palvelukauppaa, luonnollisten henkilöiden tilapäistä saapumista ja oleskelua liiketoimintaa varten ja rahoituspalveluja.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komissio esittää sopimuksen tekemistä koskevan päätöksen oikeusperustaksi artikloita SEUT 91, 100(2), 207(4) ensimmäinen alakohta yhdessä artikloiden SEUT 218(6)(a)(v) ja 218(7) kanssa; sopimuksen allekirjoittamista koskevan päätöksen oikeusperustaksi artikloita SEUT 91, 100(2), 207(4) ensimmäinen alakohta yhdessä artiklan SEUT 218(5) kanssa sekä sopimuksen väliaikaista soveltamista koskevan päätöksen oikeusperustaksi artikloita SEUT 91, 100(2), 207(4) ensimmäinen alakohta yhdessä artiklan SEUT 218(5) kanssa.

Suomi pitää komission ehdottamaa oikeusperustaa asianmukaisena.

Neuvoston sihteeristö on ehdottanut myös kestävästä kehityksestä eli työelämän sääntöjä sekä ympäristöä koskevien määräysten osalta oikeusperustaan lisättäväksi SEUT 192(1) artiklaa (ympäristö) ja SEUT 153(2) artiklaa (sosiaalipolitiikka) ja kalastukseen liittyen SEUT 43(2) artiklaa.

Suomi voi olla joustava neuvoston sihteeristön ehdotuksen suhteen ja sen viime kädessä hyväksyäkkin sen mukaisesti, mikä tulee olemaan väliaikaisen soveltamisen ala. Ensisijaisesti kannatamme kuitenkin vain komission ehdottamia oikeusperustoja, koska katsomme, että neuvoston sihteeristön esiin nostamat alat ovat, ottaen huomioon niitä koskevien määräysten muotoilut sopimustekstissä, vain liitännäisiä sopimuksen pääasiallisen kauppapolitiikkaan liittyvän tavoitteen suhteen.

Neuvoston oikeuspalvelun mukaan päätökset tehdään määräenemmistöllä.

Komissio esittää sopimuksen tekemistä sekasopimuksena. Sekasopimukset on hyväksyttävä EU:ssa Euroopan parlamentin ja neuvoston lisäksi aikanaan myös kansallisissa parlamenteissa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Sopimuksen tekeminen edellyttää Euroopan parlamentin hyväksyntää.

Kansallinen valmistelu

Kauppapoliittinen jaosto, kirjallinen menettely 19. – 20.9.2016

Neuvotteluja on käsitelty säännöllisesti kauppapoliittisessa jaostossa (EU2) sekä sen alajaostoissa. Lisäksi neuvotteluiden yksityiskohtaisempia kysymyksiä on käsitelty yhteistyössä eri ministeriöiden kanssa kulloinkin käsiteltävän asiasisällön mukaan.

Sopimusluonnosta on valmisteltu yhteistyössä Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa. Ahvenanmaan maakunnan hallitus on antanut sopimuksen allekirjoittamisesta 1.9.2016 puoltavan lausuntonsa siltä osin, kun sopimus sisältää Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvia määräyksiä ja sitoumuksia.

Eduskuntakäsittely

SuVX 7/2011 vp; SuVX 82/2011 vp; SuVP 45/2014 vp; MmVL 39/2014 vp; PeVL 32/2016 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Sopimusluonnos sisältää myös määräyksiä, jotka kuuluvat joko jaettuun toimivaltaan, jota unioni ei ole vielä käyttänyt tai jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan ja jotka kuuluvat kansallisen lainsäädännön alaan. Tällaisia määräyksiä sisältyy ainakin sopimuksen palvelujen kauppaa, investointeja sekä teollis- ja tekijänoikeuksia koskevaan sopimusosioon.

Ahvenanmaan oikeus rajoittaa yritysten sijoittautumista, palvelujen tarjontaa ja maan sekä kiinteän omaisuuden hankintaa ilman kotiseutuoikeutta olevien osalta on huomioitu sopimuksessa eikä ko. oikeuteen ole tehty muutoksia. Ahvenanmaan suostumus tarvitaan ainakin liikennepalveluiden alaan kuuluville sopimuksen määräyksille, jotka kuuluvat jaettuun toimivaltaan.

Taloudelliset vaikutukset

Sopimus edistää talouskasvua ja työllisyyttä niin Euroopassa kuin Kanadassakin. Sen arvioidaan lisäävän EU:n ja Kanadan kahdenvälistä tavara- ja palvelukauppaa 23 prosentilla eli 26 miljardilla eurolla sekä kasvattavan EU:n bruttokansantuotetta noin 12 miljardilla eurolla vuodessa. Voimaan tullessaan sopimus laskee merkittävästi tullitasoa osapuolten keskinäisessä kaupassa sekä luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia palveluissa ja investoinneissa. Julkisissa hankinnoissa Kanada avaa eurooppalaisille toimijoille pääsyn aluetason hankintoihinsa laajemmin kuin minkään muun sopimuskumppaninsa kanssa.

Sopimuksella on vaikutuksia EU:n talousarvioon. Tavaratuonnin tullien poistamisen arvioidaan vähentävän EU:n tuloja 311 miljoonalla eurolla vuodessa sitten, kun sopimus

on täysimääräisesti pantu täytäntöön. Uuden investointituomioistuinjärjestelmän rahoittamiseen kohdennetaan vuosittain 0.5 miljoonaa euroa lisämäärärahoja.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

KOM(2016) 443 lopullinen, KOM(2016) 444 lopullinen; KOM(2016) 470 lopullinen

MD 207/16 REV2 LIMITED (neuvoston sihteeristön non-paper)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Mary-Anne Nojonen, UM/TUO-10, etunimi.sukunimi@formin.fi, p. 0295 351 494

Jukka Pesola, UM/TUO-10, etunimi.sukunimi@formin.fi, p. 0295 351 029

Maria Pohjanpalo, UM/TUO-10, etunimi.sukunimi@formin.fi, p. 0295 351 277

Kristiina Kauppinen, UM/TUO-10, etunimi.sukunimi@formin.fi, p. 0295 351 826

Annika Naskila, UM/OIK-20, etunimi.sukunimi@formin.fi, p. 0295 351 157

EUTORI-tunnus

EU/2009/0803

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	Kanada, vapaakauppa, vapaakauppasopimusneuvottelut, kauppapolitiikka UM
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK, YM
